

Warszawa, 11.02.2016r.

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-I.431.2.3.2016.RS

**Pani
Ilona Kubera
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Brochowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543 z późn. zm.), inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach od 3 do 5 oraz 9 lutego 2016 roku kontrolę problemową w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brochowie.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie stanu zatrudnienia i kwalifikacji kadry zatrudnionej w Ośrodku Pomocy Społecznej i jakości świadczonej pracy socjalnej oraz wykorzystania kontraktu socjalnego jako narzędzia aktywizującego świadczeniobiorców ze szczególnym uwzględnieniem środowisk objętych wyłącznie tą formą pomocy.

W związku z kontrolą, której szczegółowe wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń w dniu 09.02.2016 r., przekazuję Pani niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brochowie działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XXIX/162/2010 Rady Gminy Brochowie z dnia 16 czerwca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brochowie.

Na dzień kontroli w Ośrodku pracownicy socjalni zatrudnieni byli (w przeliczeniu na etaty) w liczbie 3 etatów. Obecnie tylko 2 osoby faktycznie wykonujących pracę w tym charakterze. Zgodnie z informacją Kierownika GOPS w lutym 2016 r. ogłoszony zostanie nabór na stanowisko pracownika socjalnego na zastępstwo. Podczas kontroli ustalono, że teren Gminy Brochów zamieszkuje 4 285 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2015r.). Na jeden etat pracownika socjalnego przy uwzględnieniu

planowanego dodatkowego zatrudnienia przypadać będzie ok. 1 400 mieszkańców Gminy. Ponadto jak poinformowała Kierownik jednostki na 1 etat przypadać będzie średnio 62 środowiska objętych pomocą.

W związku z powyższym Ośrodek z chwilą zatrudnienia osoby na zastępstwo będzie spełniać ustawowy wymóg zatrudnienia wskazany w art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, tj. jeden pracownik socjalny na nie więcej niż 2 tysiące mieszkańców lub 50 środowisk oraz nie mniej niż 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zespół kontrolny dokonał analizy akt osobowych wszystkich pracowników socjalnych oraz Kierownika Ośrodka. W czasie kontroli stwierdzono, że osoba kierująca Ośrodkiem spełnia wymagania dotyczące wykształcenia i doświadczenia zawodowego, określone w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej. Kierownik posiada wyższe wykształcenie, wymagany ustawowo staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Skontrolowani pracownicy, zatrudnieni na dzień kontroli na stanowiskach pracowników socjalnych posiadają uprawnienia do wykonywania zawodu na podstawie art. 156 ust. 1 i ust. 3a oraz art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W trakcie kontroli Kierownik przedstawiła *Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2016* wprowadzoną uchwałą Nr XXVIII/167/2006 Rady Gminy Brochów z dnia 28 czerwca 2006r. będącą dowodem realizacji przez Gminę art. 16 b ustawy o pomocy społecznej. W Strategii wskazano 1 cel strategiczny: *Stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia*. Powyższemu celowi strategicznemu przypisano 5 celów operacyjnych, a każdemu z nich przypisano planowane działania i przewidywane efekty.

Analiza przyjętej Strategii pod kątem zbadania stanu jej realizacji, jak również zadań określonych w art. 15 pkt. 6, art. 17 ust. 2 pkt. 5 i art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej wykazała, iż na terenie Gminy realizowane są do pewnego stopnia pojedyncze z zaplanowanych działań, w tym m.in.:

1. GOPS realizował w badanym okresie projekt systemowy „Re/integracja osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Gminy Brochów”.
2. Ośrodek we współpracy z Urzędem Gminy oraz Fundacją SOS Ochrony Życia Poczętego organizował spotkania Wigilijne dla osób starszych.
3. We współpracy z wyżej wymienioną Fundacją organizowana była akcja rozdawania odzieży, połączona ze wspólnym grillowaniem.

4. Na podstawie porozumienia Wójta Gminy Brochów z Burmistrzem Miasta Sochaczew niepełnosprawni mieszkańcy Gminy uczestniczą w zajęciach organizowanych przez ŚDS.
5. Wójt Gminy Brochów zawarł porozumienie z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych, na mocy której przewidziano skierowanie do tych prac 35 bezrobotnych w 2014r. i 23 w 2015r.
6. Wójt Gminy Ośrodek Brochów zawarł porozumienie z Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w sprawie organizacji i finansowania robót publicznych realizowanych w ramach programu specjalnego. Zatrudniono 3 osoby będące klientami GOPS.

Z analizy dokumentów oraz informacji przekazanych przez Kierownika jednostki wynika, iż Strategia przyjęta w 2006 r. generalnie nie jest jednak realizowana. Nie opracowano diagnozy społecznej Gminy, która miała być wykorzystana w planowanych działaniach w zakresie pomocy społecznej. W realizacji celów ukierunkowanych na osoby starsze, niepełnosprawne, a także matki z dziećmi przewidziano tworzenie grup samopomocowych, które nie powstały. Ponadto znaczącą pomoc we wszystkich działaniach miał stanowić wolontariat, przewidziano nawet zawiązanie gminnego centrum wolontariatu, które również nie zostało utworzone.

Praca socjalna jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Ustalenie sytuacji osób ubiegających się lub korzystających ze świadczeń stanowi podstawę do zaplanowania zakresu pracy socjalnej. Kwestionariusze rodzinnych wywiadów środowiskowych powinny więc zawierać m. in. konkluzję tych ustaleń w formie adnotacji o kierunkach prowadzenia pracy socjalnej. W odniesieniu do tego punktu programu kontroli zespół inspektorów wykonał analizę akt 10 losowo wybranych klientów GOPS.

W skontrolowanej próbie w zakresie dokumentowania pracy socjalnej zauważyć należy, iż była ona wpisywana w aktach osób korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka. Jednak wybrana próba pokazała, iż w zdecydowanej większości przypadków pracownicy socjalni nie odnotowywali w sposób właściwy działań z zakresu pracy socjalnej. W wywiadach znajdowały się zapisy, których nie można uznać za pracę socjalną (np.: aktualizacja wywiadu środowiskowego) bądź nie dawały one żadnego obrazu tej pracy (np.: *pomoc w postaci poradnictwa socjalnego*).

Taką lakoniczność zapisów dotyczących pracy socjalnej stwierdzono również w przedłożonych raportach prac socjalnych wygenerowanych z systemu komputerowego POMOST Std za poszczególne lata.

W toku kontroli dokonano losowego sprawdzenia zgodności dat przeprowadzania wywiadów środowiskowych w miejscach zamieszkania wnioskodawców, jak również terminów

wizyt w środowisku wskazanych w rejestrze prac socjalnych z zapisami w ewidencji wyjść pracowników socjalnych w godzinach służbowych.

Analiza wykazała wiele niezgodności w tym zakresie (każdy z pracowników socjalnych prowadził osobną ewidencję swoich wyjść służbowych, pracownicy nie wpisywali odwiedzanych środowisk, a jedynie zaznaczali nazwę miejscowości). Dotychczasowa praktyka została zmieniona przez Kierownika GOPS od początku 2016 r. Powstał jeden rejestr wyjść służbowych, w którym zaznaczane są godziny wyjścia, powrotu, miejscowość i wizytowane środowisko.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS wynika, iż w 3 środowiskach w 2014 r. oraz w 24 w 2015 r. była prowadzona wyłącznie pomoc w formie pracy socjalnej. Z wyjaśnień Kierownika GOPS wynika, iż do września 2015r. działania takie nie były dokumentowane, a jedynie odznaczane w prowadzonych przez pracowników zeszytach. Od października 2015r. Kierownik zobowiązał pracowników socjalnych do dokumentowania pracy socjalnej np. w formie odpowiednich notatek służbowych we wszystkich środowiskach, w których świadczona jest wyłącznie ta forma pomocy i wsparcia.

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej może zawrzeć kontrakt socjalny z osobami korzystającymi z pomocy.

Zespół inspektorów ustalił, iż w sprawozdaniu MPiPS za 2014 r. GOPS w Brochowie wykazał sporządzenie 28 kontraktów socjalnych, natomiast w 2015 r. nie wykazał żadnego. Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, iż wszystkie kontrakty socjalne zawarte były z beneficjentami projektu systemowego „Re/integracja osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Gminy Brochów”.

Zespół kontrolujący dokonał oceny 3 sporządzonych w 2014 r. kontraktów socjalnych. W ocenie inspektorów konstrukcja zawartych kontraktów socjalnych jest prawidłowa. Proponowane działania miały charakter adekwatny do sytuacji.

Oceniając pozytywnie z nieprawidłowościami realizację zadania, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od 2010 r. Statut jednostki nie był aktualizowany, a zawiera m. in. zapisy, z których wynika, iż obsługę finansowo-księgową Ośrodka zapewnia Urząd Gminy w Brochowie, co jest niezgodne z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885, z późn. zm.). W jednostkach sektora publicznego musi być zatrudniony główny księgowy. Ponadto z zapisu § 6 Statusu wynika, iż podczas nieobecności Kierownika decyzje

administracyjne wydaje upoważniony przez niego pracownik, co jest niezgodne z art. 110 ust. 7 i ust. 8 ustawy o pomocy społecznej.

2. W Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2016 nie przedstawiono diagnozy społecznej Gminy Brochów, jak również nie wskazano szczegółowo okresu realizacji poszczególnych działań, nie przewidziano prowadzenia bieżącego monitoringu polegającego na systematycznej ocenie realizowanych działań, a zaplanowana na rok 2010 ewaluacja programu nie powstała. (art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej).
3. Pracownicy socjalni nie odnotowywali w sposób właściwy działań z zakresu pracy socjalnej lub w wywiadach znajdowały się zapisy, których nie można uznać za pracę socjalną (np.: aktualizacja wywiadu środowiskowego), bądź nie dawały one żadnego obrazu tej pracy (np.: *pomoc w postaci poradnictwa socjalnego*), co narusza zapisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 712) oraz art.17 ust.1 pkt. 10 i art. 119 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej.
4. W Ośrodku przy bieżącej pracy z klientami (poza projektem systemowym) nie są wykorzystywane wszystkie dostępne narzędzia do realizacji pracy socjalnej. W 2015 r. pracownicy socjalni nie prowadzili pracy socjalnej w oparciu o kontrakt socjalny.

Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy Brochów oraz Kierownik kontrolowanej jednostki.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani Kierownik o **realizację następujących zaleceń pokontrolnych:**

1. Podjąć działania w celu zaktualizowania Statutu tak, by był on zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oraz odzwierciedlał faktycznie realizowane przez Ośrodek zadania.
2. Stosownie do art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych zatrudnić z Ośrodkiem osobę na stanowisku głównego księgowego do realizacji zadań określonych w ustawie.
3. Podjąć działania w celu uregulowania kwestii wydawania decyzji administracyjnych podczas nieobecności Kierownika jednostki zgodnie z art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej. Wyłącznie wójt/burmistrz/prezydent może udzielić upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych pracownikowi wskazanemu przez Kierownika Ośrodka.
4. Podjąć starania w celu zapewnienia prawidłowej organizacji pracy Ośrodka poprzez zatrudnienie pracowników socjalnych zgodnie z normami określonymi w art. 110 ust. 11 oraz ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

5. Opracować gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na następny okres (po roku 2016), z uwzględnieniem treści, o których mowa w art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Zaleca się, by opracowany dokument zawierał: diagnozę społeczną, możliwe i realne cele oraz zadania, szczegółowe wskazanie okresu realizacji poszczególnych działań, bieżący monitoring i ewaluację.
6. Zwiększyć nadzór nad dokumentowaniem prowadzonej pracy socjalnej, która jest jednym z podstawowych obowiązków pracownika socjalnego – art. 119 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej.
7. Wykorzystywać w większym zakresie dostępne narzędzia realizacji pracy socjalnej w formie kontraktu, zwłaszcza w odniesieniu do osób pobierających zasiłki z tytułu bezrobocia.
8. Zwiększyć nadzór nad ewidencją czasu pracy i wyjść pracowników socjalnych w godzinach służbowych, tak by każde wyjście pracownika zostało odnotowane w ewidencji, natomiast w aktach klienta znajdował się dokument potwierdzający działania pracownika socjalnego w terenie (wywiad środowiskowy lub notatka służbowa).

Zalecam również wprowadzenie obowiązku numerowania kolejnych dokumentów w każdym prowadzonym postępowaniu administracyjnym, co wynika z powszechnie stosowanej praktyki prowadzenia postępowania administracyjnego.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ust.2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W przypadku nie zgłoszenia lub nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę Mazowieckiego należy **w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego**, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

Ponadto informuję, że zgodnie z przepisem art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6 000 zł.*

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Wiesława Kacperek-Biegańska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej